

Mərkəzi Aran Bölgəsi üzrə

Su Nümunələrinin

Fiziki–Kimyəvi Analizi

<https://mdu.edu/az/>

Mərkəzi Aran bölgəsində su nümunələrinin fiziki-kimyəvi göstəricilərinin müqayisəli təhlili

Mingəçevir Dövlət Universitetinin Ekologiya ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr tərəfindən Mərkəzi Aran bölgəsinin müxtəlif ərazilərindən götürülmüş su nümunələrinin laborator analizləri aparılmışdır. Tədqiqatın əsas məqsədi region üzrə su ehtiyatlarının fiziki-kimyəvi xüsusiyyətlərini müəyyən etmək, müxtəlif ərazilərdə suyun keyfiyyət göstəricilərini müqayisəli şəkildə qiymətləndirmək və ekoloji vəziyyət haqqında ümumi təsəvvür formalaşdırmaq olmuşdur.

Tədqiqatın məqsədi

Aparılmış tədqiqatın əsas məqsədi Mərkəzi Aran bölgəsində yerləşən müxtəlif yaşayış məntəqələrindən götürülmüş su nümunələrinin keyfiyyət göstəricilərini müəyyən etmək olmuşdur. Tədqiqat vasitəsilə suyun minerallıq səviyyəsi, cədlüğü, ion tərkibi və digər fiziki-kimyəvi xüsusiyyətləri qiymətləndirilmişdir.

Eyni zamanda müxtəlif ərazilərdə su göstəricilərinin müqayisəsi aparılmış, ətraf mühit və insan sağlamlığı baxımından mümkün risklər araşdırılmışdır.

Tədqiqat əraziləri

Su nümunələri Mərkəzi Aran bölgəsinin aşağıdakı ərazilərindən götürülmüşdür:

- Mingəçevir
- Yevlax
- Ağdaş
- Ucar (Qazıqumlaq)
- Kürdəmir
- Hacıqabul
- Zərdab
- Göyçay
- Göyçay (Qaraməryəm)
- Zərdab (Kür çayı)
- Zərdab (Gödəkqobu)

Bu ərazilər üzrə götürülmüş nümunələr laboratoriyada analiz edilərək müqayisəli nəticələr əldə olunmuşdur.

Analiz edilən göstəricilər

Analizlər zamanı aşağıdakı fiziki-kimyəvi göstəricilər müəyyən edilmişdir:

- pH göstəricisi
- Elektrik keçiriciliyi (E/k)
- Ümumi codluq
- Kalsium ionu (Ca^{2+})
- Maqnezium ionu (Mg^{2+})
- Hidrokarbonatlar (HCO_3^-)
- Xloridlər (Cl^-)
- Oksidləşmə-reduksiya potensialı (Eh)
- C (mol/l) göstəricisi
- Minerallıq səviyyəsi

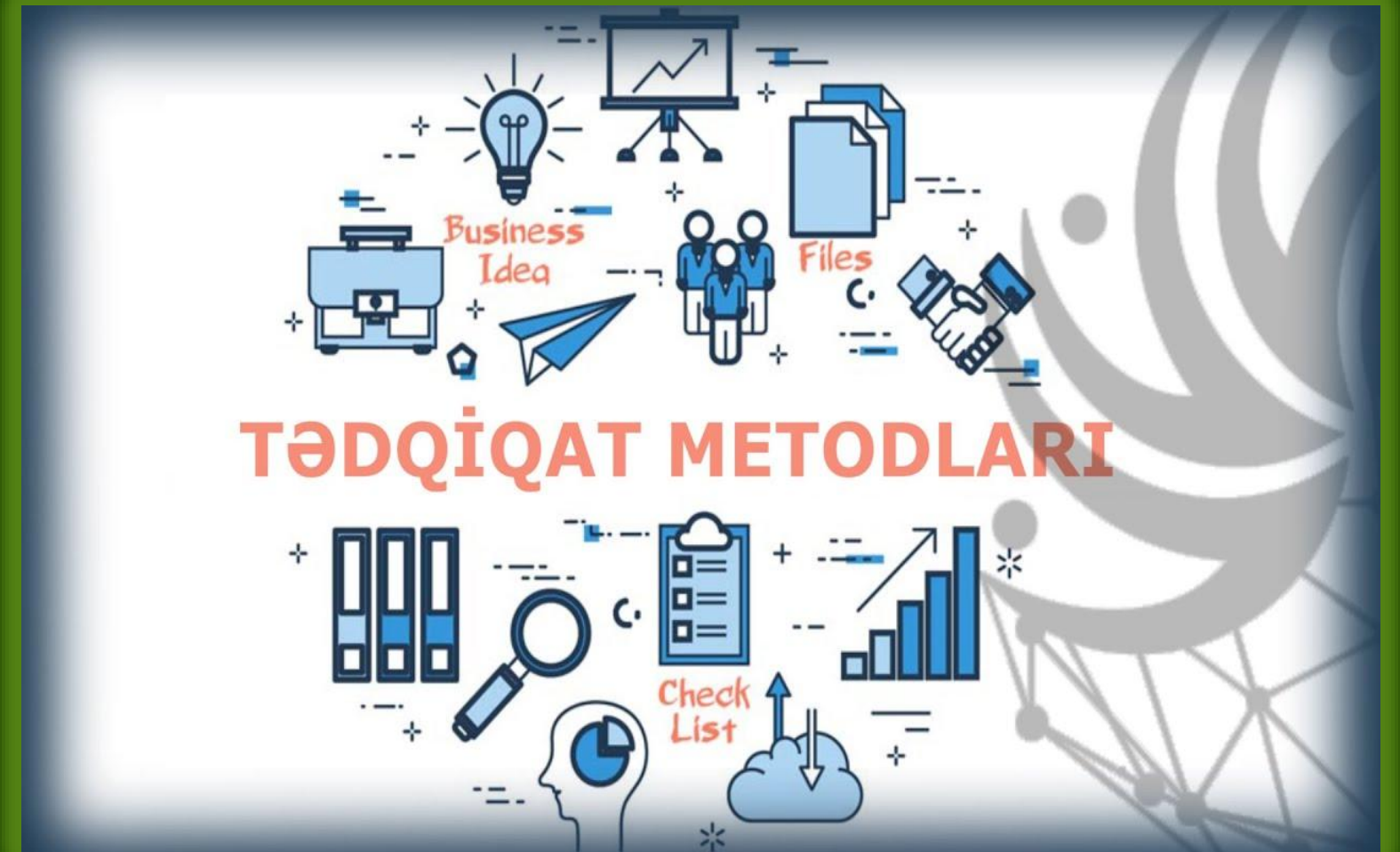
Bu göstəricilər suyun kimyəvi tərkibini və istifadəyə yararlılıq səviyyəsini müəyyən etməyə imkan verir.

Tədqiqat metodologiyası

Tədqiqat prosesində tələbələr tərəfindən müxtəlif ərazilərdən su nümunələri götürülmüş və laborator şəraitdə analizlər aparılmışdır. Müasir laborator avadanlıqları və analiz metodlarından istifadə edilmişdir.

Nəticələr statistik üsullarla qiymətləndirilmiş, qrafiklər və cədvəllər vasitəsilə müqayisəli təhlil aparılmışdır. Bu proses tələbələrə ekoloji monitoring və laborator analiz sahəsində praktiki biliklər qazandırmışdır.

**SAVE WATER
SAVE THE
PLANET**

TURN OFF THE TAP
TURN OFF THE TAP WHILE BRUSHING
YOUR TEETH OR WASHING DISHES.

TAKE SHORTER SHOWERS
AIM FOR 5-MINUTE SHOWERS
TO SAVE GALLONS OF WATER.

FIX LEAKS
REPAIR LEAKS IMMEDIATELY TO
PREVENT WATER WASTE.

WATER PLANTS WISELY
WATER EARLY IN THE MORNING OR
EVENING TO REDUCE EVAPORATION.

USE FULL LOADS ONLY
ONLY RUN LAUNDRY OR DISH CYCLES
WHEN THEY ARE FULL.

Ingoude Company
**IMPORTANCE
OF WATER**

ESSENTIAL FOR LIFE
Water makes up most of our bodies
and helps with digestion,
circulation, and temperature
control. Staying hydrated is key to
good health.

SUPPORTS NATURE
Plants, animals, and ecosystems
rely on water to survive. Rivers,
lakes, and oceans provide homes
for countless species.

**CLEAN WATER
MATTERS**
Access to safe drinking water
prevents diseases and improves
overall well-being. It is also essential
for cooking, cleaning, and sanitation.

CONSERVE WATER
Using water wisely helps prevent
shortages. Simple actions like
fixing leaks and turning off taps
save thousands of liters each year.

**PROTECT OUR
WATER SOURCES**
Pollution and waste harm our water
supply. Keeping rivers, lakes, and
oceans clean ensures fresh water for
future generations.

www.reallygreatsite.com

PH və suyun kimyəvi xüsusiyyətləri

Araşdırma nəticələrinə əsasən əksər ərazilərdə suyun pH göstəricisi neytral və zəif qələvi intervalda olmuşdur. Bu isə suyun ümumilikdə istifadəyə uyğun olduğunu göstərir.

Ən yüksək pH göstəricilərindən biri Hacıqabul və Kürdəmir ərazilərində müşahidə edilmişdir. Aşağı pH göstəriciləri isə bəzi digər bölgələrdə qeydə alınmışdır.

pH göstəricisi suyun kimyəvi sabitliyinə və canlı orqanizmlərin yaşayış mühitinə birbaşa təsir edən əsas parametrlərdən biridir.

Mərkəzi Aran Bölgəsi üzrə Su Nümunələrinin Fiziki-Kimyəvi Analizi

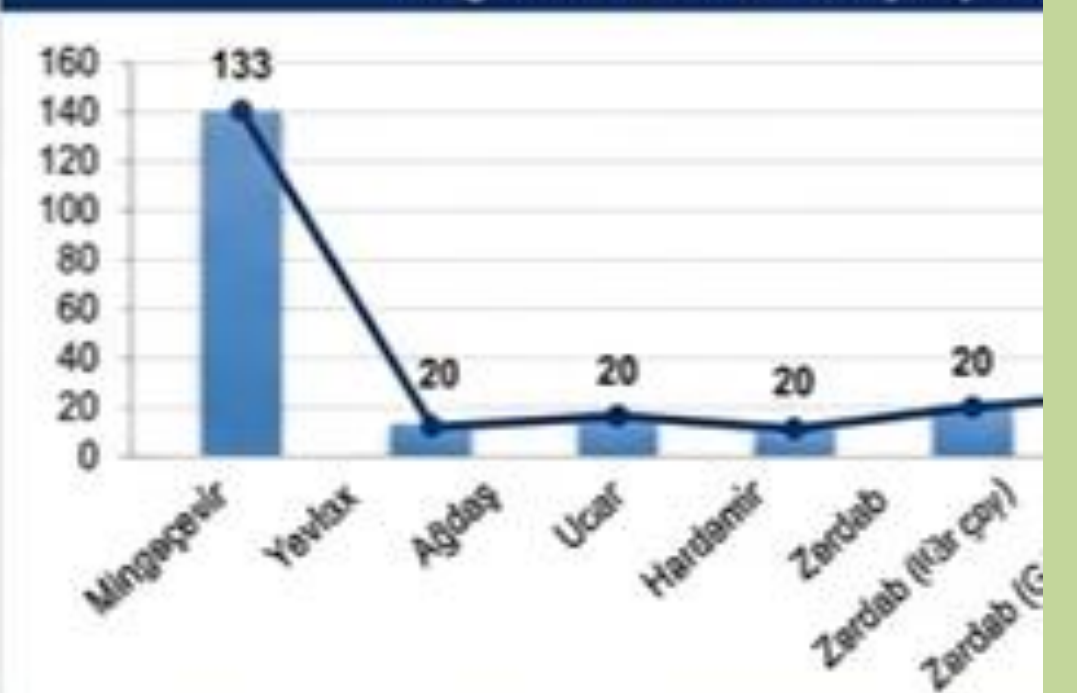
Monitoring Dashboard-u

Məlumatlar seçilmiş su mənbələrindən götürülmüş 12 nümunə əsasında hazırlanmışdır. Qrafiklər hər bir parametrin regional fərqlərini vizual olaraq nümayiş etdirir.

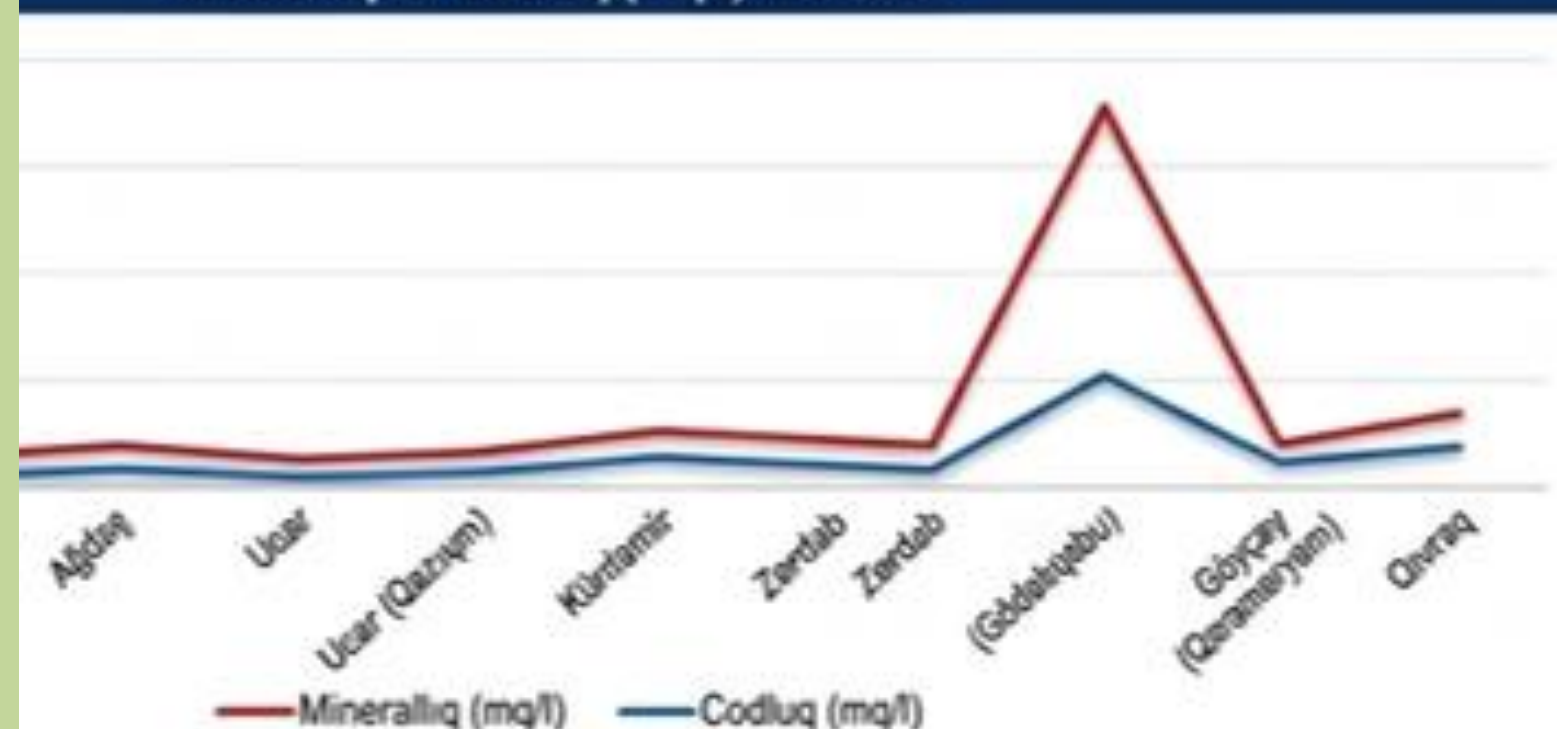
Müşahidə Cədvəli

pH	E/k (mkS/sm)	Codluq (mq-ekv/l)	Ca ²⁺ (mq/l)	Mg ²⁺ (mq/l)	HCO ₃ ⁻ (mq/l)	Cl ⁻ (mq/l)	Eh (mV)	C (mol/l)	Minerallıq (mq/l)
7.8	7.9	6.0	40.0	40.0	40.0	77.4	-77.4	19.0	278
7.8	7.8	6.3	44.0	20.0	203.5	23.4	-52.1	19.3	276
7.7	7.8	5.9	50.0	32.0	219.5	73.4	-58.2	30.0	300
7.7	7.7	6.0	40.0	18.0	221.5	23.3	-58.8	28.0	270
7.8	7.8	6.3	40.0	20.0	89.0	15.8	-58.2	26.8	280
7.8	7.5	4.0	58.0	9.0	103.0	20.5	-57.4	18.8	276
7.7	7.8	5.8	31.0	14.0	80.0	13.8	-52.1	18.0	300
7.7	7.8	5.0	50.0	20.0	293.8	13.5	-58.5	19.8	276
7.7	7.7	4.5	50.0	8.0	205.7	17.4	-52.1	32.0	300
7.8	7.8	4.8	40.0	32.0	251.6	22.4	-52.1	32.0	270
7.8	7.8	5.9	50.0	30.0	251.8	13.8	-58.2	38.0	270
7.7	7.5	4.5	20.0	8.0	80.0	12.8	-58.2	38.0	270

Regionlar üzrə Cl⁻ Karşılaşdırma

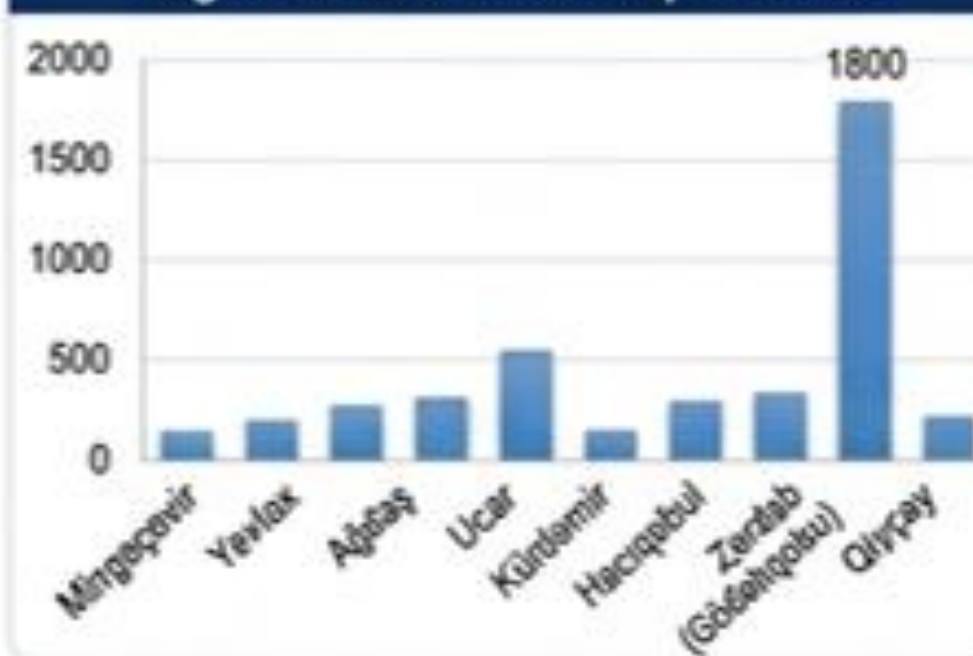

Minerallıq və Codluq (mq/l) Trendləri

Zərtdab (Gödəkqobu) – Yüksək Minerallıq Anomaliyası

Regionlar üzrə Minerallıq Trendləri

ÜMUMİ STATİSTİKA (12 NÜMUNƏ)

pH Səviyyəsi

Orta: 7.8
Min: 7.5
Maks: 8.3

Minerallıq (mq/l)

Orta: ~411.0
Min: 109.0
Maks: 1800.0

Redoks Potensialı (Eh) (mV)

Orta: ~-55.0
Min: -79.0
Maks: -8.7

Qeyd: Məlumatlar seçilmiş su mənbələrindən götürülmüş 11 nümunə əsasında hazırlanmışdır. Qrafiklər hər bir parametrin regional fərqlərini vizual olaraq nümayiş etdirir.

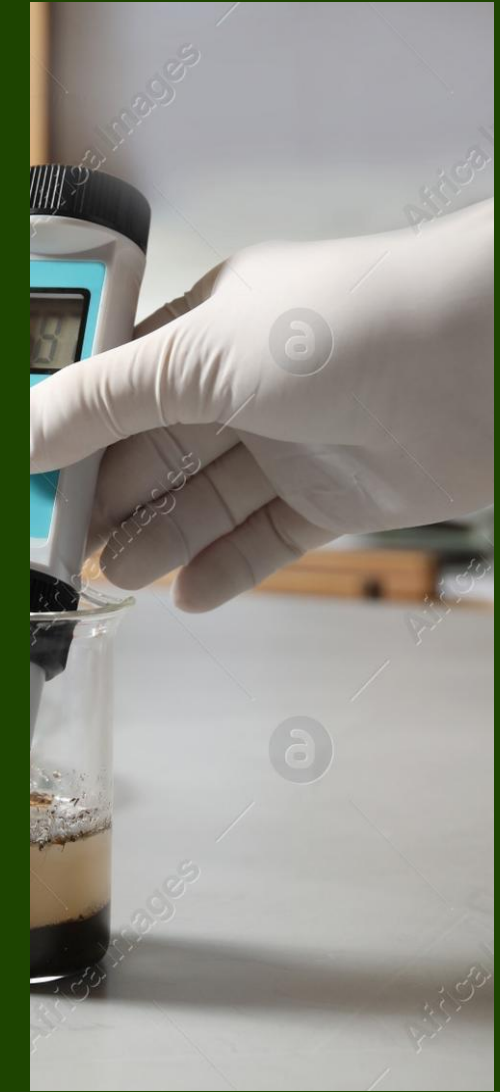

Minerallıq və codluq analizi

Tədqiqat nəticələrinə görə bəzi ərazilərdə minerallıq və codluq göstəriciləri daha yüksək olmuşdur. Xüsusilə Kürdəmir və Zərdab (Gödəkqobu) ərazilərində suda həll olmuş mineral maddələrin miqdarının çox olduğu müəyyən edilmişdir.

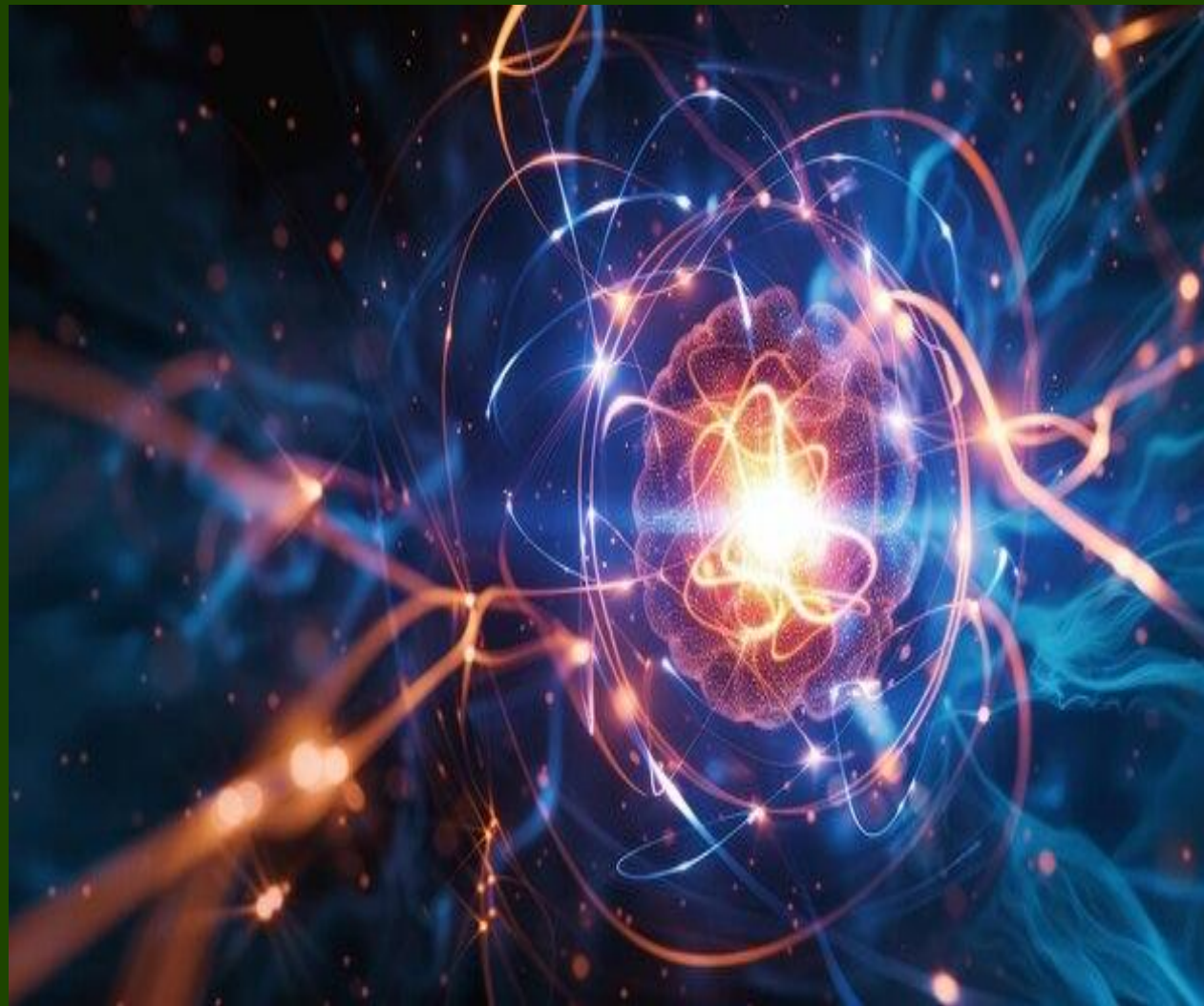
Hacıqabul ərazisində isə minerallıq göstəricisi daha aşağı olmuş və su daha yumşaq xarakter daşmışdır.

Minerallıq səviyyəsinin yüksək olması suyun dadına, istifadəsinə və insan sağlamlığına təsir göstərə bilər.

Elektrik keçiriciliyi və ion tərkibi

Elektrik keçiriciliyi göstəricisi suda həll olmuş ionların miqdarını göstərən əsas parametrlərdən biridir. Analiz nəticələrinə görə bəzi bölgələrdə elektrik keçiriciliyi yüksək olmuşdur.

Kalsium, maqnezium, hidrokarbonat və xlorid ionlarının miqdarı ərazilər üzrə fərqli olmuşdur. Bu fərqlər suyun geoloji quruluş və torpaq xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır.

Yüksək ion konsentrasiyası suyun codluğunu və minerallaşmasını artırır.

Ən yüksək və ən aşağı göstəricilər

Tədqiqat nəticələrinə əsasən:

- Ən yüksək minerallıq göstəricisi Zərdab (Gödəkqobu) ərazisində müşahidə edilmişdir.
- Ən aşağı minerallıq göstəricilərindən biri Hacıqabulda qeydə alınmışdır.
- Kürdəmir və Göyçay (Qaraməryəm) ərazilərində elektrik keçiriciliyi yüksək olmuşdur.
- Mingəçevir və Yevlax ərazilərində göstəricilər daha stabil olmuşdur.
- Bu nəticələr region üzrə su keyfiyyətində müəyyən fərqlərin mövcud olduğunu göstərir.

Ekoloji və Saęlamlıq Baxımından Qiymətləndirmə

Bəzi ərazilərdə minerallıq və codluq göstəricilərinin yüksək olması uzunmüddətli istifadə zamanı insan saęlamlıęı üçün risk yarada bilər. Xüsusilə yüksək duzluluq və mineral maddələr böyrək, həzm sistemi və digər saęlamlıq problemlərinə səbəb ola bilər.

Eyni zamanda yüksək minerallaşma su ekosistemlərində yaşayan canlıların həyat fəaliyyətinə də mənfi təsir göstərə bilər. Buna görə də su ehtiyatlarının mütəmadi monitorinqi vacib hesab olunur.

Tədqiqatın əhəmiyyəti

Aparılmış analizlər tələbələrin nəzəri biliklərinin praktik tətbiqinə geniş imkan yaratmışdır. Tələbələr suyun keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi, statistik təhlil və laborator avadanlıqlarla işləmə bacarıqları əldə etmişlər.

Bu tədqiqat regionun su ehtiyatlarının mövcud vəziyyətinin öyrənilməsi və gələcək ekoloji monitoring işlərinin aparılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Nəticə

Aparılmış analizlər göstərmişdir ki, Mərkəzi Aran bölgəsində suyun keyfiyyəti ərazilər üzrə fərqlənir. Bəzi bölgələrdə göstəricilər normal səviyyədə olsa da, müəyyən ərazilərdə minerallıq və codluq göstəricilərinin yüksək olması müşahidə edilmişdir.

Su ehtiyatlarının davamlı monitorinqi aparılmalıdır

Yüksək minerallığa malik ərazilərdə əlavə təmizləmə tədbirləri görülməlidir

Ekoloji maarifləndirmə və elmi tədqiqatlar genişləndirilməlidir

Bu səbəbdən: